

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974



BRNO 1975

Hrob 3/74 : neúplný kamenný kruh / z velkých, plochých kamenů uložených pečlivě vedle sebe se sklonem zhruba 45° dovnitř hrobu/ o průměru 200 až 220cm ohraničoval hrobovou jámu /mísovitě se zahlubující až 25cm do sprašového podloží/, na jejímž dně stála pod vrstvou nepravidelně rozhozených střepů hrubé hrnčovitě nádoby a zlomku bronzového náramku skupina sedmi nádob /dvě velké a dvě malé amfory, amforovitá mísa, plochá mísa a šálek/.

Vesmět všechny nádoby, až na nepatrné výjimky, byly velmi špatně dochované a dají se restaurovat jen s velkými obtížemi. Příčinou chatrného stavu je nedokonalé vypálení keramiky vyrobené pravděpodobně jen pro pohřební účely. Rozbor a časové zařazení nálezů bude možné až po jejich laboratorním zpracování. Ve výzkumu budeme v příštích letech pokračovat.

P o z n á m k y :

- 1 I. L. Červinka, Nový typ popelnicových polí na Moravě, Pravěk VI 1910, 140ff. ; A. Procházka, I. L. Červinka, F. Černý, E. Synek, Žárové pohřebiště u Podolí, Pravěk VI 1910, 149ff.
- 2 J. Nekvasil, Horákovská skupina mohylového lidu na jižní Moravě, 1952, disertační práce v rukopise ; M. Šolle, Jižní Morava v době halštatské. Pam. arch. XLVI 1955, 101ff. ; V. Dohnal, Osídlení Moravy lidem kultury podolské, 1957, diplomová práce v rukopise ; J. Říhovský, Problematika podolské kultury, AR XII 1960, 212ff. ; V. Podborský, Mähren in der Spätbronzezeit und an der Schwelle der Eisenzeit, 1970, 56ff.

Revisionsgrabung auf dem Gräberfeld der Podoler Kultur in Podolí /Bez. Brno - venkov/. Bei der Vorbereitung einer Studie über den späten Zeitabschnitt der Podoler Phase der mitteldonauländischen Urnenfelderkultur in Südmähren stieß man auf grosse Schwierigkeiten bei der Identifizierung älterer Funde von dem Brandgräberfeld in Podolí bei Brno, besonders sofern es sich um die Bestimmung ihrer Zugehörigkeit zu Grabkomplexen handelt. Da gerade diese Funde für die Lösung der erwähnten Problematik der Neige der Urnenfelderkultur und ihres Ursprunges zur eigentlichen hallstattzeitlichen Kultur eine Schlüsselbedeutung haben, wird es notwendig sein, diesen Mangel zumindest teilweise durch die Erwerbung neuer Komplexe direkt im Terrain zu ersetzen. Durch die Feststellungsgrabung im November 1974 gelang es an die im Jahre 1907 durchforschte Fläche anzuknüpfen. Auf einer Fläche von 30m² gewannen wir drei Brandgräber, von denen die ersten zwei, die zwei und vier Gefässe enthielten, einfach waren ; das dritte mit sieben Gefässen begrenzte ein unkompletter Steinkreis im Durchmesser von etwa 200cm. Die Analyse und die zeitliche Einreihung der Funde wird erst nach ihrer laboratorischen Verarbeitung möglich sein. Vorläufig kann man sie an die Neige der späten Bronzezeit legen. In der Grabung werden wir in den nächsten Jahren fortsetzen.

N Á L E Z P L O D Ů J A B L O N Ě Z D O B Y B R O N Z O V É O D P O L E Š O V I C / okr. Uherské Hradiště /

Emanuel O p r a v i l, AÚ ČSAV Brno

Při archeologickém výzkumu na katastru obce Polešovice na Uherskohradištsku učinil dr. Snášil ojedinelý nález zuhelnatělých plodů jabloně. Pochází z objektu P74/296 - zásobní jáma, kterou klade autor výzkumu do doby bronzové, ke kultuře velatické. K paleobotanické analýze byl předložený soubor 17 nejspíše velkých úlomků zuhelnatělých plodů ; původně celé plody se při vyzvednutí z hlíny poškodily, neboť jsou značně křehké. Díky tomuto poškození však bylo možno nalezené plody prozkoumat i zevnitř. Na plodech se zachovala více méně svraskalá pokožka ; z toho můžeme soudit, že nezuhelnatělo syrové ale sušené ovoce v zásobnici. U dochovaných větších částí plodů lze rozpoznat typický tvar malvic jabloně, u kterých převládala výška nad šířkou. Ve stopečné jamce některých malvic se uchovala i zuhelnatělá stopka, na kališní části jsou zřetelné zbytky kalicha. Na většině zlomků plodů jsou patrná výborně zachovaná zuhelnatělá semenná pouzdra i se semeny.

Rozměry nejlépe zachovaných zlomků jsou následující : 23 x 19 mm a 25 x 19 mm ; u ostatních úlomků možno měřit pouze délku. Přihlížíme-li ke skutečnosti, že zuhelnatěly sušené plody, můžeme potom předpokládat, že v syrovém stavu byly jistě o několik milimetrů větší. Plody patří jabloni lesní /Malus silvestris ssp. acerba (Mér.) Mansf./, která byla v té době součástí okolních porostů a jak vyplývá z nálezů též předmětem zájmu sběrného hospodářství.

Na území našeho státu je to první nález celých plodů jabloně a současně jeden z nejstarších. Dosud zřejměné nálezy jabloně se týkají převážně semen, méně častěji dřeva a pocházejí z mladších období především ze středověku. Existence jabloně v porostech z mladší doby bronzové v Dolnomoravském úvalu naznačuje, že i u mladších nálezů semen a jádřinců z doby hradištní od Mikulčic máme co činit s ovocem místního původu.

Fund von Apfel Früchten aus der Bronzezeit von Polešovice /Bez. Uherské Hradiště/. In einer Vorratsgrube aus der Bronzezeit /Velaticer Kultur/ im

Kataster der Gemeinde Polešovice fand man verkolhte Apfel Früchte /*Malus silvestris* ssp. *acerba*/. Die Ausmasse der am besten erhaltenen Früchtebruchstücke betragen 23 x 19 mm und 25 x 19 mm. Es ist dies der erste tschechoslowakische prähistorische Fund von Apfel Früchten, der dadurch ebenfalls die Ursprünglichkeit des Waldapfelbaumes in diesem Raume bestätigt.

HALŠTATSKÉ A VĚTEŘOVSKÉ SÍDLIŠTĚ V MEDLOVĚ

/ okr. Brno - venkov /

Stanislav S t u c h l í k, AŮ ČSAV Brno

/ Tab 20/

Při kopání základů rodinného domku manželů Grégrových na severním okraji Medlova u Pohořelic byla zničena polovina nepravidelně zahloubené jámy. Na objev upozornil ředitel školy v Medlově s. Trochta, který rovněž zachránil materiál ze zničené části jámy. Další část jámy byla později překryta betonovou podlahou verandy domu, takže prozkoumána mohla být pouze velmi malá část objektu. Z jámy pochází keramika a zvířecí kosti /inv.č. 1451-3 až 25/74/. Protější stěnou domu byla porušena věteřovská kulturní vrstva, z níž pochází část koflíku /tab. 20 : 1/ a střepe z výdutě hrubší nádoby /inv. č. 1451-1 až 2/74/.

Popis nálezů z jámy :

1. Malá situlka kónického tvaru, jež má prohnuté hrdlo s ven vyhnutým okrajem odsazené od těla výraznou hranou. Hrana je přesekávaná drobnými rýžkami. Povrch nádoby je vyhlazený, hnědočervený, místy šedý. Výška 9,5 cm ; okraj 11 cm ; dno 5 cm. Inv. č. 1451-3/74 /tab. 20 : 5/.
2. Část výdutě z velké nádoby s odsazeným hrdlem. Výduť je zdobena 2 rovnoběžnými plastickými lištami, které jsou lomené a vytvářejí velkou klikatku. Pod nebo nad každým lomem klikatky jsou drobné ploché výčnělky lembvané mělkým žlábkem. Povrch je vyhlazený, černý, zevnitř hnědý. Průměr výdutě 40 cm. Inv. č. 1451-4/74 /tab. 20 : 7/.
3. Střepe z velkých masivních nádob zásobnicového charakteru s prohnutým hrdlem. Jejich povrch je většinou vyhlazený, hnědě až hnědočerně zbarvený. Inv. č. 1451-5 až 8/74 /tab. 20 : 3,4/.
4. Střepe z menších nádob s válcovitým nebo jen mírně prohnutým hrdlem, které mají většinou drsný povrch. Inv. č. 1451-9 až 12/74 /tab. 20 : 2/.
5. Střepe z polokulovitých misek, z nichž jedna má dovnitř rozšířený okraj. Inv. č. 1451-13 až 14/74 /tab. 20 : 8/.
6. Střepe z výdutě menší nádoby s vyhlazeným povrchem hnědočerně zbarveným a se zbytkem páskového ucha. Inv. č. 1451-15/74.
7. Střepe z výdutě větší nádoby s plastickou horizontální lištou. Povrch je černý, hlazený a nerovný. Inv. č. 1451-16/74.
8. Střepe z větší nádoby s široce rozevřenou výduť, která je od hrdla odsazena hranou. Inv. č. 1451-17/74.
9. Střepe z výdutě nádoby s jemně drsným hnědošedým povrchem a dvojitým plastickým výčnělkem. Inv. č. 1451-18/74 /tab. 20 : 6/.
10. Střepe z výdutě nádoby s jemně drsným hnědošedým povrchem a s plastickým výčnělkem. Inv. č. 1451-19/74.
11. Střepe z výdutě nádoby s jemně drsným povrchem šedohnědě zbarveným a s nevýrazným důlkem. Inv. č. 1451-20/74.
12. Střepe ode dna velké nádoby s mírně odsazeným dnem. Inv. č. 1451-21/74.
13. Střepe ode dna menších nádob s vyhlazeným povrchem. Inv. č. 1451-22 až 24/74.
14. Šest drobných kousků mazanice. Inv. č. 1451-25/74.

Materiál z jámy je značně nejednotný. Situlka /tab. 20 :5/ není sice tvarem velmi častým, avšak je typická pro mladší období halštatské. /1/ Stejně můžeme datovat i část výdutě z velké nádoby zdobené plastickou klikatkou. Na Moravě jsou podobné tvary sice dosti vzácné, ale bohaté analogie najdeme v Rakousku, např. v náplni kultury Gemeinlebern-Statzendorf. /2/ Další materiál z jámy není již tak jednoznačně datovatelný. Některé z tvarů se vyskytují spíše v době bronzové /miska s dovnitř rozšířeným okrajem, střepe z velkých esovitě profilovaných nádob a jiné/. Není vyloučeno, že se do tohoto celku dostal i materiál z věteřovské kulturní vrstvy. Věteřovské i halštatské nálezy jsou prvními svého druhu na katastru obce Medlova.

P o z n á m k y :

- 1 J. Böhm, Kronika objeveného věku, Praha 1941, 355, tab. 52:12; K. Ludikovský, Halštatský sídelní objekt v pískovně v Bulharech /okr. Břeclav/, PV 1972, Brno 1973, 33, tab. 22:1,2,4; R. Pittioni, Urgeschichte des Österreichischen Raumes, Wien 1954, Abb. 419, 430.
- 2 R. Pittioni, op.cit., Abb. 412.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné